

Zlatko BRKIĆ,
Pravni fakultet u Mostaru

**COLPI/PILI SASTANAK O KLINIČKO PRAVNOJ EDUKACIJI
ZA ZEMLJE BIVŠE JUGOSLAVIJE
Skopje – Ohrid, Makedonija
17 / 19. studenog 2000.**

The Constitutional and Legislative Police Institute (COLPI) iz Budimpešte i The Public Interest Law Initiative in Transitional Societas (PILI) iz New York organizirali su sastanak za djelatnike pravnih fakulteta i nevladinih organizacija s područja bivše Jugoslavije o kliničko pravnoj edukaciji, koji se održao od 17. do 19. studenog 2000. u Skopju i Ohridu, Makedonija.

Cilj ovog sastanka bio je razmatranje mogućnosti podizanja razine praktične nastave za studente pravnih fakulteta, kroz osnivanje pravnih klinika po uzoru na Pravnu kliniku koja postoji na Pravnom fakultetu u Skopju. Pravna klinika u Skopju postoji već godinu dana i ona bi trebala predstavljati uzor za buduće pravne klinike koje bi se osnivale na pojedinim pravnim fakultetima. Ovakva pravna klinika razlikuje se od uobičajenih pravnih klinika koje već postoje na pravnim fakultetima na području bivše Jugoslavije, koje su, kao vid praktične nastave, predstavljale najčešće simulirana suđenja i druge vidove praktične nastave iz oblasti prava. Ovaj vid pravne klinike predstavljao bi pružanje besplatne pravne pomoći osobama slabijeg imovinskog stanja (npr. korisnicima socijalne pomoći). Tu pomoć bi pružali studenti viših godina pravnih fakulteta, uz suradnju i nadzor predmetnih profesora i odvjetnika. Zastupanje stranaka na sudu bi vršili odvjetnici, a intervjuiranje stranaka i ostale radnje (npr. sastavljanje tužbe, žalbe itd.) bi vršili studenti, uz pomoć i kontrolu profesora i odvjetnika.

Prigodnim pozdravnim govorom sudionicima sastanka su se obratili Gale Galev, ministar obrazovanja, Dževdet Nasufi, ministar pravosuđa, Simeon Gelevski, predsjednik Vrhovnog suda, Nenad Janačković, predsjednik Odvjetničke komore i prof. Edwin Rekosh sa Columbia School of Law. Na koncu uvodnog dijela uspješan rad sastanka poželio je i dekan Pravnog fakulteta u Skopju Dimitar Bajaldžiev.

Nakon uvodnog dijela uslijedilo je kratko predstavljanje Pravne klinike iz Skopja kroz izlaganje prof. Gordane Siljanovske – Davkove, menedžera kliničko pravne edukacije na Pravnom fakultetu u Skopju i dvojice voditelja odjela klinike, prof. Arsena Janevskog, za građanski, i prof. Metodija Kanavce, za kazneni odjel. Poslije toga je uslijedilo razgledanje suvremeno opremljene prostorije za Pravnu kliniku.

Drugi dan sastanak je nastavljen u Ohridu raspravom, pod vodstvom prof. Edwina Rekosh, o promociji kliničko pravne edukacije u Centralnoj i Istočnoj Europi i bivšem

Sovjetskom Savezu. Potom je uslijedilo predstavljanje sudionika i kratko izlaganje stanja kliničko pravne edukacije na njihovim pravnim fakultetima. Prof. Philip Genty s Columbia University School of Law izvršio je video prezentaciju dva primjera intervjua studenti / klijent, prvog « lošeg », o a drugog « dobrog », nakon čega je uslijedila rasprava sudionika o prednostima i nedostacima oba intervjua. Raspravom je naročito naglašeno pitanje povjerenja između klijenta i studenata, koje je veoma teško uspostaviti zbog video snimanja radi kasnijeg korištenja tih snimaka u radu sa studentima.

Makedonski sudionici pravne klinike izveli su kratku simulaciju djelovanja pravne klinike na jednom slučaju, od intervjua studenti / klijent, do supervizije predmetnog profesora i odvjetnika. Uslijedili su komentari na viđeno od strane sudionika sastanka. Nakon toga formirane radne skupine, koje su dobile po jedno pitanje za razmatranje, s tim da je svaka skupina odredila svog izvjestitelja koji je kasnije izložio ukratko zaključke na općoj sesiji. Pitanja su bila vezana za praktične probleme osnivanja pravnih klinika, npr. problem financiranja, odnosa s klijentima, odvjetničkom komorom, organizacijskim modelima itd.

Sljedećeg dana tema rasprave je bilo aktualno pitanje izbjeglica i pružanje nužne pravne pomoći za te ljude. S iskustvima iz rada s izbjeglicama u Makedoniji sudionike je informirala Carolin Spannuth iz UNHCR – a Makedonije. Sudionici skupa pružili su svoje viđenje problema izbjeglica s njihovih područja. Naglašena je nužnost međusobne suradnje pri rješavanju njihovih pravnih problema.

Sastanak u Makedoniji s prezentacijom Pravne klinike u Skopju pružio je sudionicima nužne informacije potrebne za osnivanje budućih pravnih klinika i na drugim pravnim fakultetima. Sama organizacija ovakvih pravnih klinika sigurno nije jednostavan i lak posao. Za ostvarenje jednog ovakvog projekta nužno je uspostaviti suradnju između pravnog fakulteta, ministarstva pravosuđa i odvjetničke komore. Problem financiranja jednog ovakvog projekta moguće je privremeno riješiti uz suradnju COLPI – a i nacionalnog fonda Otvorenog društva, na vremensko razdoblje od najmanje jedne, a najviše tri godine. Pravna klinika u Skopju predstavlja primjer uspješne praktične nastave za studenta pravnih fakulteta. Sa sigurnošću možemo zaključiti da bi ovakve pravne klinike i na našim pravnim fakultetima probudile iznimno zanimanje studenata i podigle razinu praktične nastave na zavidnu razinu, čime bi se budući diplomirani pravnici lakše snašli u stvarnom pravnom radu.